

The Role of the National Smart Card in Creating a Balance between Security and Privacy in Transactions with an Approach to Jurisprudence

Abbasali Saffari¹, Alireza Mazloom Rahani^{2*}, Alireza Rajabzadeh Estahbanati³

1. Ph.D Student of Private Law, Research Sciences Branch-Qeshm International Center, Islamic Azad University, Qeshm Island, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Law, Shahr-e-Qods Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

3. Assistant Professor of the Department of Law, Raja Non-Profit University, Qazvin, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Article Type: Original Research

Pages: 155-170

Article history:

Received: 31 Aug 2020

Edition: 11 Nov 2020

Accepted: 17 Jan 2021

Published online: 19 Mar 2021

Keywords:

National smart card, balance, security, privacy, transactions.

Corresponding Author:

Alireza Mazloom Rahani

Address:

Iran, Tehran, Islamic Azad University, Shahr-e-Qods Branch, Department of Law.

Orchid Code:

Tel:

Email:

Dr.mazloom14@yahoo.com

ABSTRACT

Background and Aim: By examining the role of the national smart card in creating a balance between security and privacy in transactions with an approach to jurisprudence, it is possible to achieve a balance between security and privacy in transactions and analyze its effects. This approach can help to create better and more effective solutions in implementing the national smart card and using legal and ethical principles.

Materials and Methods: This research is of a theoretical type and the research method is descriptive-analytical and the method of collecting information is library-based and was done by referring to documents, books and articles.

Ethical Considerations: In this research, the principles of trustworthiness, honesty, neutrality and originality of the work have been respected.

Findings: The national smart card can help establish transparency in financial information and transactions. In Islamic jurisprudence, transparency and awareness in transactions are among the basic principles that can help people to be more aware of their Shariah obligations.

Conclusion: The national smart card can be an effective tool in achieving the balance between security and privacy in transactions, provided that it is used in compliance with moral and jurisprudential principles. This tool can not only help increase security, but can also pay special attention to preserving and respecting people's privacy.

Cite this article as:

Saffari AA, Mazloom Rahani AR, Rajabzadeh Estahbanati AR. The Role of the National Smart Card in Creating a Balance between Security and Privacy in Transactions with an Approach to Jurisprudence. *Economic Jurisprudence Studies*. 2021.

فصلنامه مطالعات فقه اقتصادی، دوره سوم، شماره اول، بهار ۱۴۰۰

نقش کارت هوشمند ملی در ایجاد توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات با رویکردی بر فقه

عباسعلی صفاری^۱، علیرضا مظلوم رهنی^{۲*}، علیرضا رجبزاده اصطهباناتی^۳

۱. دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، واحد علوم تحقیقات - مرکز بین‌المللی قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، جزیره قشم، ایران.

۲. استادیار گروه حقوق، واحد شهر قدس، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. استادیار گروه حقوق، دانشگاه غیر انتفاعی رجاء، قزوین، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: با بررسی نقش کارت هوشمند ملی در ایجاد توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات با رویکردی بر فقه، می‌توان به توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات دست یافت و تأثیرات آن را تحلیل کرد. این رویکرد می‌تواند به ایجاد راهکارهای بهتر و مؤثرتر در پیاده‌سازی کارت هوشمند ملی و بهره‌گیری از اصول فقهی و اخلاقی کمک نماید.

مواد و روش‌ها: روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی و از طریق گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و با مراجعه به کتب، اسناد و مقالات انجام گرفته است.

ملاحظات اخلاقی: در تحقیق حاضر، اصل امانتداری، صداقت، بی‌طرفی و اصالت اثر رعایت شده است.

یافته‌ها: کارت هوشمند ملی می‌تواند به برقراری شفافیت در اطلاعات مالی و معاملات کمک کند. در فقه اسلامی، شفافیت و آگاهی در معاملات از جمله اصول اساسی است که می‌تواند به افراد کمک کند تا نسبت به تعهدات شرعی خود آگاه‌تر باشند.

نتیجه: کارت هوشمند ملی می‌تواند یک ابزار مؤثر در تحقق توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات باشد، به شرط آنکه با رعایت اصول اخلاقی و فقهی به کار گرفته شود. این ابزار نه‌تنها می‌تواند به افزایش امنیت کمک کند؛ بلکه می‌تواند به حفظ و ارج نهادن به حریم خصوصی افراد نیز توجه ویژه‌ای داشته باشد.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

صفحات: ۱۷۰-۱۵۵

سابقه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۱۰

تاریخ اصلاح: ۱۳۹۹/۰۸/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۲۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۲/۲۹

واژگان کلیدی:

کارت هوشمند ملی، توازن، امنیت، حریم خصوصی، معاملات.

نویسنده مسئول:

علیرضا مظلوم رهنی

آدرس پستی:

ایران، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر قدس، گروه حقوق.

کد ارکید:

تلفن:

پست الکترونیک:

Dr.mazloom14@yahoo.com

۱. مقدمه

فناوری و افزایش استفاده از داده‌ها، این مسئله به لحاظ فقهی، حقوق بشری و اجتماعی قابل توجه می‌باشد. و تحقیق به این سؤال پاسخ می‌دهد.

چگونه کارت هوشمند ملی می‌تواند به افزایش امنیت در معاملات کمک کند درحالی‌که حریم خصوصی افراد را نیز حفظ نماید؟ فرضیه بدین صورت است که کارت هوشمند ملی با به‌کارگیری فناوری‌های پیشرفته در رمزنگاری می‌تواند توازن مناسبی میان امنیت و حریم خصوصی ایجاد کند.

در نهایت، هدف کلی پژوهش می‌تواند فراهم آوردن زمینه‌ای باشد که در آن امنیت، در عین احترام به حریم خصوصی افراد، تحقق یابد و این موضوع به لحاظ فقهی و حقوقی قابل توجیه و استفاده باشد. لذا پژوهش حاضر در تلاش است تا با موشکافی از این مسئله، نظریه‌ای مناسب ارائه دهد. به همین منظور، ابتدائاً ضروری است که مفهوم حریم خصوصی، تبیین گردد.

۲. ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر، جنبه‌های اخلاقی مطالعه کتاب-خانه‌ای شامل اصالت متون، صداقت و امانت‌داری رعایت شده است.

۳. مواد و روش‌ها

این تحقیق از نوع نظری بوده و روش تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی است و روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتاب‌خانه‌ای است و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است.

از حدود چهار دهه قبل، اولین کارت‌های هوشمند به بازار عرضه شدند و به دلیل کاربردهای گسترده آن‌ها، با سرعت فزاینده‌ای در کشورهای مختلف مورد استفاده قرار گرفتند. این کارت‌ها از طرفی، قابلیت ذخیره‌سازی و پردازش اطلاعات و از طرف دیگر، قابلیت بالای مراقبت از اطلاعات ذخیره‌شده، کاربرد این کارت‌ها را به کلیه عرصه‌های زندگی انسان توسعه داده است. حق افراد بر مصون بودن از دخالت و نظارت دولتی؛ حق تنهایی در زندگی خصوصی-شان؛ حق بر اینکه، امور خصوصی و شخصی اشخاص، بی اجازة آن‌ها عمومی نشود. حمایت کردن از افراد و مکان زندگی آنان از حیث ضبط و تفتیش؛ جلوگیری از اقرار اجباری به جرم، حمایت از افکار اشخاص و اطلاعات؛ محق نبودن دولت در پنهان نگه داشتن اطلاعات و زیر نظر داشتن اقتدار خصوصی اشخاص، تماماً ذیل عنوانی به نام حریم خصوصی قرار می‌گیرد. ایجاد تعادل بین امنیت و حریم خصوصی از اهمیت زیادی برخوردار است و نیازمند استراتژی‌های مناسب و تطابق قوانین است. در این میان، نقش کارت هوشمند ملی در ایجاد توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات، مسئله‌ای در خور توجه است. با توجه به اصول اسلامی و فقهی، پرداختن به موضوع حاضر، می‌تواند به‌عنوان رویکردی نوآورانه به ایجاد توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات بپردازد و موجب ترویج ارزش‌های اسلامی در جامعه شود. بحث درباره نقش کارت هوشمند ملی در ایجاد توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات، به یکی از موضوعات مهم و ضروری در دنیای امروز تبدیل شده است. با توجه به پیشرفت

۴. یافته‌ها

کارت هوشمند ملی می‌تواند به برقراری شفافیت در اطلاعات مالی و معاملات کمک کند. در فقه اسلامی، شفافیت و آگاهی در معاملات از جمله اصول اساسی است که می‌تواند به افراد کمک کند تا نسبت به تعهدات شرعی خود آگاه‌تر باشند.

۵. بحث

به منظور تبیین موضوع، مباحث ذیل مطرح می‌گردد.

۵-۱. مفهوم حریم خصوصی

حریم خصوصی از کلید واژه‌های جدید پدید آمده در قرون معاصر است و چنین عبارتی در کتاب و سنت وجود ندارد، از این رو، در متون سنتی و منابع اسلامی، ارائه تعریف حریم خصوصی امکان‌پذیر نمی‌باشد. می‌توان گفت که در این خصوص، روش اسلام به شکل تحویل‌گرایانه است. یعنی اینکه در قالب حقوق، احکام و اصول دیگر مانند حق مالکیت، تهمت، منع غیبت، اشاعه فحشا، تجسس و نظائر آن -ها به این موضوع پرداخته شده و آن را به نوعی مورد شناسایی واقع نموده است و از این طریق، می‌توان احکام آن را استنباط نمود. البته اینکه غرض از تعریف نیز به گونه‌ای شناسایی یک موضوع می‌باشد که می‌توان با مشخص نمودن احکام، خصائص و ویژگی‌های مربوط به هر امری، تعریف آن را استنباط کرد (سید سعادت، ۱۳۹۲، ۵). حق بر حریم خصوصی در یک تعریف به‌عنوان حق محرمانه بودن تعریف گردیده است (هارلو، ۱۳۸۳، ۲۱). حریم خصوصی، از منظر دیگری، بر مجموعه رفتارهایی اطلاق می‌گردد، که به صورت پرهیز نمودن از بازرسی، تفتیش و

پرس‌وجو در خصوص مسائلی که به کسی ارتباط ندارد، از قبیل دوری از نگاه به اتاقی که پنجره‌ی آن به سمت خیابان باز شده است، نمود پیدا می‌کند (ریمن، ۱۹۷۹، ۹۳). حریم خصوصی، علی‌رغم اینکه به‌عنوان یکی از عینی‌ترین و ملموس‌ترین حقوق، برای هر کسی شناخته شده است. صاحب نظران برجسته دنیا هنوز نتوانسته‌اند که بر سر تعریفی واحد از آن به توافق دست یابند؛ چون در هر کشور، مفهوم حریم خصوصی با اقتصاد، فرهنگ، اجتماع و حتی نظام سیاسی که بر آن کشور حکومت دارد ارتباط پیدا می‌کند؛ می‌توان چنین گفت که حریم خصوصی، دارای مفهومی است که از کشوری به کشوری دیگر متفاوت باشد. به چند نمونه از این تعاریف اشاره می‌گردد: اولین تعریفی که برای حریم خصوصی ذکر شده است، تعریف دو تن «حریم خصوصی به‌عنوان محدوده‌ای از زندگی شخصی، به وسیله عرف و قانون تعیین شده و با عموم ارتباطی ندارد. به گونه‌ای که ممکن است دخالت کردن دیگری در آن موجب تحقیر شدن شخص و یا جریحه‌دار شدن احساسات وی در نزد دیگران، به‌عنوان موجودی انسانی گردد» (رحمدل، ۱۳۸۴، ۱۱). حریم خصوصی قلمرویی است که افراد مایل نیستند دیگران بدون رضایت بدان وارد شوند، حمایت از حریم خصوصی افراد حمایت از آزادی و استقلال فردی او در قبال هم‌نوعان و ساختار جامعه است که باعث می‌شود از یک سو فضای لازم برای رشد و تکامل فردی و حفظ تمامیت مادی و معنوی انسان فراهم گردد و از سوی دیگر مانع از آن می‌شود که دسترسی به اطلاعات به وسیله‌ای برای سلطه بر انسان‌ها تبدیل شود (افشار و نعمتی، ۱۳۸۸، ۱۵).

اثرات منفی مفساد اجتماعی بر امنیت به این صورت می‌باشد.

۱) **افزایش یافتن کمیت مخالفان داخلی:** حکومت ایران با دو دسته قانون‌شکن روبه‌روست ابتدا دسته‌ای که به نقض قوانین مصوب نهادهای تقنینی نظام می‌پردازند و دوم گروهی که مرزهای قوانین شرعی را زیر پا می‌نهند. بنابراین مبارزه دولت با دو دسته قانون‌شکن بر تعداد مخالفان خود می‌افزاید.

۲) **اختصاص حجم عظیمی از نیروهای انتظامی کشور به منظور برخورد با مفساد اجتماعی:** با توجه به محدودیت منابع و امکانات نیروهای نظامی و انتظامی کشور و افزایش جرائمی مانند کلاهبرداری، سرقت، قتل، جنایت و ... و درگیر شدن حجم زیادی از نیروهای انتظامی کشور جهت مبارزه با مفساد اجتماعی که همین امر موجب اختلال در امور امنیتی کشور می‌شود (عطارزاده، ۱۳۷۷، ۲).

۳) **ایجاد زمینه برای افزایش جرائم:** طبق تحقیقات زیادی که در مورد ریشه‌یابی جرائمی مانند اعتیاد، سرقت، ولگردی و مزاحمت‌های خیابانی و ... صورت گرفته است گسستگی نهاد خانواده و شیوع پدیده طلاق سهم بسیاری در زمینه‌سازی گسترش مفساد و جرائم اجتماعی را به خود اختصاص داده است.

۴) **فراموشی مسائل امنیتی و فراوانی مفساد اجتماعی:** وجود مفساد اجتماعی و فراوانی روزافزون آن‌ها موجب تأثیرگذاری بر برنامه‌ریزی‌های امنیتی کشور می‌شود و درگیر شدن نیروهای فعال امنیتی، برای رفع اشکالات اجتماعی موجب دور شدن از مسائل امنیتی کشور می‌شود.

عده‌ای هر امری را که فرد بتواند دسترسی به آن را چه به‌طور فیزیکی مثل ورود به منزل و چه به‌طور الکترونیکی همچون دسترسی به اطلاعات شخصی، در کنترل خودش داشته باشد را حریم خصوصی گویند (شهریاری، ۱۳۸۹). حریم خصوصی را بخشی از زندگی انسان تعریف می‌کنند که عرفاً و قانوناً هرگونه ورود، نظارت، کنترل و کسب اطلاع راجع به آن صرفاً باید با اذن شخص صاحب حق صورت گیرد، مگر در موارد مصرح قانونی (فروغی، ۱۳۹۳، ۸).

۵-۲. مفهوم امنیت

امنیت از ریشه «امن» است که در مقابل بیم و هراس و ناامنی استعمال می‌شود. در هر جامعه، امنیت اجتماعی به وجود اوضاع و شرایطی وابسته است که در آن، آرامش و امنیت نسبت به آموزش، معیشت، سلامت جان، جسم، مال، حیثیت و آبرو، مسکن و کلیه ارزش‌های اشخاص و گروه‌های اجتماعی، اعم از معنوی و مادی وجود داشته باشد و این امنیت، به شکلی نسبی و در چارچوب مقررات کشور، در مقابل تهدیدات تأمین گردد. برای نیل به تحقق امنیت اجتماعی و توسعه انسانی، دستیابی به شاخص‌های مطلوب اجتماعی در زمینه‌های امید به زندگی، رفاه اقتصادی، سطح باسوادگی، عدالت، قانون‌مداری و تأمین همه‌جانبه اجتماعی، رشد متوازن جمعیت، ترکیب‌های سنی و جنسی، ضریب عائله‌مندی، ساختار جمعیتی، ارزش‌ها و خدمات، توزیع منابع، تقویت عزت‌نفس در افراد جامعه، رفع مفساد اجتماعی، اصلاح هنجارها و نیز برخوردهای علمی و عقلانی به منظور ریشه‌یابی و حل مسائل جامعه، ضروری می‌باشد.

در مرحله‌ای بالاتر به حساب می‌آید و برقراری امنیت اجتماعی، ابتدایی‌ترین وظایف دولت‌ها می‌باشد. از لحاظ نظری، سرقت، ناهنجاری‌های اجتماعی، گسترش مواد مخدر، قتل، منازعات قومی، گسیختگی‌های اخلاقی، بحران‌های هویت مطرح، در امنیت اجتماعی هستند. امنیت سیاسی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های امنیت ملی به شمار می‌آید و بدین مفهوم است که تهدید، آسیب و خطری نسبت به ساختار سیاسی و روند اداره‌ی امور داخلی و خارجی کشور و همچنین آزادی سیاسی فعالان سیاسی، مسئولان حکومتی، احزاب و افراد، وجود نداشته باشد و ساماندهی امور مملکت نیز صرفاً بر پایه‌ی منفعت ملی و با طرق قانونی و به وسیله‌ی حکومت، در عرصه‌های گوناگون داخلی و خارجی انجام گیرد. فرهنگ هر جامعه‌ای عبارت است از نوع نگرش و تفکر آن جامعه به جهان هستی و ابعاد مختلف زندگی انسان می‌باشد. به بیان دیگر فرهنگ هر جامعه‌ای تمامی ابعاد معنوی و مادی زندگی افراد جامعه را شامل می‌شود. امنیت فرهنگی، یکی از مهم‌ترین ابعاد امنیت ملی است که از یک طرف، فرهنگ جامعه از مولفه‌هایی سازنده، عقلایی، پویا، عادلانه، واقع بینانه و منطبق با ملاک‌های علمی مطلوب شکل گرفته و از طرف دیگر، فرهنگ و تولیدات فرهنگی جامعه هم، ضمن ایمن بودن از خطر تهدیدات، از روند توسعه و رشد قابل توجهی برخوردار می‌باشند. عوامل فرهنگی در هر جامعه‌ای معمولاً عمومی هستند. به این صورت که پذیرش و یا رد کردن آن‌ها در مقیاس وسیعی بدون اتکای افراد جامعه به استدلال صورت می‌گیرد. برخی از تحلیل‌گران می‌خواهند بعد سیاسی را از بعد فرهنگی متمایز کنند و این مسئله از این ادعا نشئت می‌یابد

در مورد امنیت اجتماعی، بر سر مفهوم، اختلاف وجود دارد. برخی آن را از جمله ابعاد امنیت ملی برشمرده‌اند و در کنار دیگر ابعاد قلمداد کرده‌اند. بعضی دیگر، امنیت اجتماعی را هم تراز امنیت ملی می‌دانند. ویور معتقد است که برای پردازش مفهوم امنیت اجتماعی، رهیافت بوزان، از ماهیتی قاصر و سست بنیاد برخوردار می‌باشد. به نظر وی، بوزان با تحویل نمودن معنی امنیت اجتماعی و ادغام کردن آن با امنیت ملی، موجب نادیده شدن مفهوم هویت می‌گردد. به پیشنهاد این صاحب اندیشه، امنیت اجتماعی هم‌تراز با امنیت سیاسی، اقتصادی و زیست محیطی نمی‌باشد، کما اینکه مفهوم یاد شده، دارای وجهتی هم‌سنگ با امنیت ملی می‌باشد. امنیت اجتماعی به‌عنوان امری تعیین‌کننده و مهم تلقی می‌گردد. زیرا تمامی جوامع یک واقعیت با هویتی دارای استقلال هستند که به هر گونه تهدید پاسخ می‌دهند و معنای سیاسی دارد. این در حالی است که تهدید یک دولت متوجه امنیت آن است و تهدید یک جامعه، هویت آن را نشانه می‌رود. امنیت اجتماعی، بر پایداری معیارهای سنتی زبان، هویت، فرهنگ، همبستگی، عرف‌های مذهبی و ملی در چارچوب اوضاع مورد پذیرش برای تکامل و تحول آن‌ها ناظر است (عبدالله خانی، ۱۳۸۴، ۹). در حقیقت امنیت اجتماعی حد فاصلی از امنیت ملی می‌باشد که برای مردمان یک جامعه، عینی و ملموس بوده و به‌طور روزمره، با آن ارتباط دارند. امنیت اجتماعی، در جامعه، مبنای قضاوت در خصوص میزان وجود امنیت به مفهوم کلی بوده و با آن، توانایی دولت‌ها مورد سنجش قرار می‌گیرد. می‌توان در طبقه‌بندی و سلسله مراتب امنیت، امنیت اجتماعی را در زمره طبقات پایین قرار داد و در واقع، زیربنای امنیت ملی

منسجم آن‌ها در حال از بین رفتن است و دیدگاه جهانی در مورد امنیت فرهنگی و سیاسی به ریشه‌های متفاوت از بین رفتن این کنترل و هویت توجه دارد. گسترش بین‌المللی سرمایه‌داری و دموکراسی باعث یکسان‌سازی ارزش‌های اجتماعی و سیاسی شده است که از یک سو موجب رونق همکاری و از سوی دیگر باعث افزایش رقابت بین ملت‌ها شده است و احتمال وقوع کشمکش اجتماعی و سیاسی، انقلاب فراگیر و انتظارات فزاینده (که با ایده‌های آزادی فرهنگی، رفاه مادی و حقوق سیاسی همراه است) باعث به وجود آمدن آشفتگی‌هایی شده است؛ زیرا به نظر می‌رسد که حکومت‌ها قادر به برآورده نمودن انتظارات جدید نیستند و فرهنگ‌ها نیز قدرت انطباق سریع ندارند. بر این اساس، می‌توان در بعد سیاسی امنیت ملی، به ابعاد فرعی مثل بعد کارآمدی، بعد ساختار، بعد ضعف و قوت، بعد احزاب، بعد میزان مشروعیت، بعد امنیت دولت، میزان نهادمندی جامعه مدنی در کشورها، موادی که به مشروعیت نظام‌های سیاسی بازگشت پیدا می‌کند، مسئله قومیت و اقلیت‌ها در جوامع و شیوه مشارکت سیاسی اشاره نمود (علیزاده، ۱۳۸۸، ۳). توجه به این ابعاد و تلاش برای برآورده کردن انتظارات جامعه می‌تواند به تقویت امنیت ملی و کاهش تنش‌های اجتماعی منجر شود. سیاست‌گذاران باید با آگاهی از تغییرات اجتماعی و فرهنگی و پیوند آن‌ها با امنیت ملی، استراتژی‌های مؤثری توسعه دهند.

۵-۳. ماهیت کارت هوشمند ملی

کارت‌های هوشمند کارت‌هایی هستند که از یک قسمت پلاستیکی تشکیل گردیده‌اند که در داخل آن‌ها یک چیپ میکروپروسور قرار دارد و اطلاعات

که مطابقت مرزهای اجتماعی و دولتی، فقط در موارد معدودی است. چه اینکه در ابتدای امر احتمال دارد به نظر برسد که تحمل فرهنگی در نقطه مقابل اقتدار سیاسی قرار دارد، به این دلیل که در جوامع با فرهنگ‌های متعدد، واحدهای قومی ریشه‌دار، بعنوان تهدیدی علیه موفقیت سیاست‌های یکپارچه دولت به حساب می‌آیند. مطلب قابل توجه در خصوص این بعد امنیت، ظرفیت جامعه برای داوم بخشی به خصوصیات فرهنگی و سیاسی بنیادی خویش تحت اوضاع متحول بوده و به نوعی در مقابل تهدیدات و آسیب‌های واقعی و یا احتمالی می‌باشد. تشخیص نمودن تهدیدات، در این بعد از ابعاد دیگر سخت‌تر است؛ به دلیل اینکه بنیان هویت یک کشور به لحاظ فرهنگی و سیاسی، غالباً روشن نیست و برای هر ملت، ماهیت پویای هویت‌های اجتماعی و تشخیص این امر را سخت می‌سازد که در حقیقت، کدام یک از موارد، از عوامل تغییر و یا تغییر تهدید به‌شمار می‌آیند (محمدنژاد، ۱۳۸۴، ۳).

نسبت به امنیت فرهنگی و سیاسی، هدف دیدگاه ملی، حفاظت نمودن از حکومت و ایدئولوژی آن و هویت جامعه می‌باشد. همان‌طور که که حفاظت از ملاک‌های اجتماعی با حفظ ملاک‌های سیاسی سنتی همراه است، ملاحظات فرهنگی و ملاحظات سیاسی، با یکدیگر تلفیق گشته‌اند. امروزه، این بعد امنیتی، با توجه به کم شدن کنترل محاکم بر جوامع تحت سیطره خود، افزایش یافتن نیروهای نفوذی متقابل، ظهور یافتن جنبش‌های جدائی طلب فراملی و چارچوب‌های در حال تغییر داخلی و خارجی، تحت فشارهای چشمگیری واقع است. بسیاری از ملت‌ها احساس می‌کنند ارزش‌های خاص و برنامه‌ریزی‌های

کارت‌های هوشمند می‌باشد. یک مشخصه بسیار مهم در مورد یک کارت این است، که اطلاعات روی آن قابل کپی برداری نیست. کارت‌های نوارمغناطیسی به راحتی کپی برداری شده و مورد سوء استفاده قرار می‌گیرند، درحالی‌که این امر در مورد کارت‌های هوشمند امکان‌پذیر نیست. متناسب با سطح امنیتی مورد نیاز برای داده ذخیره‌شده در کارت، دستیابی به حافظه می‌تواند محافظت شود (بیاگوی، ۱۳۸۹، ۳۵). به‌طور کلی، کارت‌های هوشمند، به دلیل وجود این ویژگی‌های امنیتی و کاربری، به یکی از ابزارهای اصلی در حفاظت از اطلاعات و تسهیل تراکنش‌ها تبدیل شده‌اند و در آینده نیز به گسترش خود ادامه خواهند داد.

۴-۵. مشخصات فیزیکی کارت هوشمند

ابعاد معمول $85/6 \text{ mm} * 54 \text{ mm}$ مدت‌هاست که برای کارت‌های هوشمند استفاده می‌شود. تقریباً تمام کارت‌ها در این فرمت تولید می‌شود. این فرمت ID-1 نام دارد و سائز آن در استاندارد ایزو ۷۸۱۰ آمده است. این استاندارد در سال ۱۹۸۵ به وجود آمد و در آن هیچ ایده‌ای از قرار دادن تراشه در کارت وجود ندارد. بخاطر تنوع در ابعاد کارت‌های در دسترس اغلب سخت است، که تعیین کرد یک کارت خاص واقعا یک کارت هوشمند ID-1 است. علاوه بر تراشه یکی از بهترین مشخصه‌های شناسایی، ضخامت کارت می‌باشد. اگر ضخامت یک کارت حدود $0/76 \text{ mm}$ باشد و کارت حاوی یک میکرو کنترلر باشد، می‌توان آن کارت را با استفاده از استاندارد ایزو یک کارت هوشمند در نظر گرفت. مزیت فرمت ID-1 سادگی کاربرد عملی آن است. این فرمت آن قدر بزرگ نیست که نتواند در یک کیف بقلی قرار گیرد

ضروری بر روی این چیپ‌ها واقع می‌شوند. تنوع و میزان اطلاعات ذخیره شده در کارت، بستگی به توانایی چیپ داخل آن دارد (آسیایی، ۱۳۸۸، ۱۹).

یک کارت هوشمند، واقعاً هوشمند است. کارت‌های قدیمی ATM و کارت‌های دیگری که نوار مغناطیسی دارند، امنیت را فراهم نمی‌کنند، و سخت افزاری در درون آن‌ها تعبیه نشده است. آن‌ها بیشتر مانند یک نوار صوتی هستند که امنیت زیادی ندارند. در کارت‌های هوشمند، با استفاده از تراشه، امنیت به همراه سهولت در استفاده فراهم شده است. کارت هوشمند، قطعه پلاستیکی می‌باشد که با یک ریزپردازنده، اطلاعات مورد استفاده مالک آن به شکلی مثل نوار مغناطیسی در بدنه کارت تعبیه شده است. ظرفیت حافظه کارت‌های هوشمند از جهت حفظ اطلاعات، به مراتب، بالاتر از کارت‌های مغناطیسی است و ظرفیت یک کارت هوشمند می‌تواند بین ۱ الی ۶۴ کیلوبایت باشد. کارت هوشمند که با نام‌های «کارت با مدار مجتمع ICC» یا «کارت چیپ دار» شناخته می‌شود، کارتی است که مدار مجتمع، بر روی آن نصب گردیده است. می‌توان از این نوع کارت به جای کارت پول، کارت اعتباری یا در سیستم‌های تشخیص هویت و یا در سیستم‌های امنیتی کامپیوتری، و بسیاری مواردی دیگر استفاده نمود. کارت‌های هوشمند از حیث شکل و اندازه ظاهری، مشابه کارت‌های اعتباری معمولی می‌باشند. یک کارت هوشمند می‌تواند به صورت فیزیکی، در برابر تقلب مقاوم ساخته شود، بنابراین می‌تواند به عنوان یک مخزن بسیار امن برای تمام انواع اطلاعات محرمانه، از قبیل یک کلید، مورد استفاده قرار گیرد. امنیت بالا و قابل حمل بودن دو دلیل استفاده از

و آنقدر کوچک نیست که گم شود. به علاوه انعطاف-پذیری آن یک مشخصه مهم است. با این همه این فرمت برای تمام کاربردها مناسب نیست. برای کاربردهایی که به قطعات کوچکتری نیاز داریم، از فرمت‌های دیگری تعریف می‌شود (رانکل، ۱۳۹۰، ۴۳).

۵-۵. تقسیم‌بندی کارت هوشمند

کارت‌های هوشمند را به دو شکل می‌توان تقسیم‌بندی نمود: دسته‌بندی بر اساس سطح تماسی، دسته‌بندی بر اساس نوع تراشه.

الف) دسته‌بندی بر اساس سطح تماسی

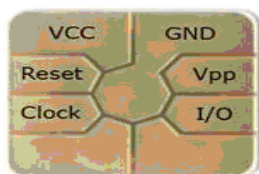
کارت‌های هوشمند تماسی

برای استفاده از خدمات این نمونه از کارت‌ها، برقراری اتصال فیزیکی میان دستگاه کارت‌خوان و کارت، ضروری است. اطلاعات روی کارت، به کارت‌خوان، به شکل سریال، انتقال پیدا می‌کند و بلافاصله پس از پردازش، اطلاعات جدید، بواسطه همان پورت، به روی کارت ارسال می‌گردد. محل‌های تماس (کنتاکت‌های فلزی)، متأثر از عوامل خارجی مانند شرایط فیزیکی محیط و ضربه، مشکل اساسی اینگونه کارت‌ها، خراب شدن است (فراری، پو، ۱۳۸۹، ۴۷).

نمونه‌ای از این کارت‌ها، در شکل زیر نشان داده می‌شود.

شکل ۱-۱. نمونه کارت هوشمند تماسی

در شکل ۱-۲ قسمت‌های موجود در کنتاکت‌های فلزی این نوع کارت نمایش داده شده است.

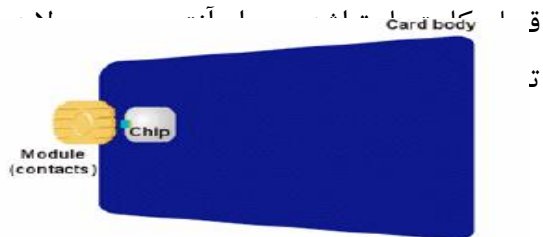

قسمت‌های مختلف محل‌های تماس کارت‌های هوشمند با کارت‌خوان

شکل ۱-۲ قسمت‌های موجود در کنتاکت‌های فلزی

کارت‌های هوشمند غیر تماسی

در این نوع از کارت هوشمند، ارتباط میان کارت‌خوان و کارت، به شکل فیزیکی ایجاد نمی‌شود؛ بلکه به وسیله امواج فرکانس رادیویی و یا میدان‌های الکترومغناطیسیو یا صورت می‌پذیرد. آنتن مخصوصی، برای برقراری ارتباط، میان تراشه‌های کارت واقع شده است که تا حدود ۵۰ سانتیمتر و در فواصل کم، ایجاد ارتباط می‌کند. در مواردی که لازم است عملیات مورد نظر سریعاً انجام شود، کاربرد اصلی اینگونه کارت‌ها نمود پیدا می‌کند، کارت‌های مترو در شمار این دسته از کارت‌ها قرار می‌گیرند. سهولت در استفاده، ضریب ایمنی و عمر بالا از مزیت اساسی این کارت‌ها است؛ به این دلیل که در این

مانند نام یا شناسه و در حافظه EEPROM اطلاعاتی که در طول زمان تغییر می‌یابد، ذخیره می‌گردد. از جمله کاربردهای این کارت‌ها می‌توان به کارت تلفن همگانی، سیستم کنترل و شناسایی اشاره کرد (میشل و همکاران، ۱۹۹۲، ۶۳).

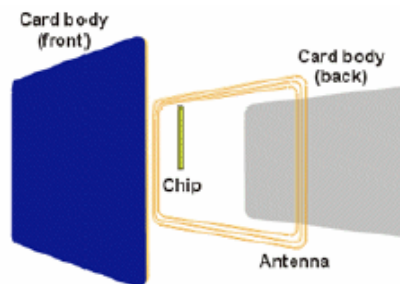
مدارهای مجتمع خاص منظوره

این تراشه‌ها قابلیت نگاه داشتن داده و برخی عملیات پردازشی را دارند. این قابلیت پردازش این تراشه‌ها را در مقایسه با تراشه‌های دارای حافظه بسیار قدرتمند می‌سازد، و علاوه بر امکان پردازش ساده، امکان رمزنگاری است، و محدودی را فراهم می‌سازند. این تراشه‌ها برای انجام کاری خاص برنامه‌ریزی شده‌اند و مانند تراشه‌های دارای حافظه قابل برنامه‌ریزی شدن نیستند (همان).

تراشه‌های دارای ریزپردازنده

پیچیده‌ترین و قدرتمندترین نوع در این سه رده، تراشه‌های دارای ریز پردازنده هستند و عملکرد این پردازنده‌ها شبیه کامپیوتر با سطحی پایین‌تر از انعطاف‌پذیری نرم افزاری هستند، و قدرت پردازش اطلاعات و انجام محاسبات را دارند. این تراشه‌ها مانند دو نوع قبلی می‌توانند داده‌ها را در خود نگه دارند. در این نوع کارت‌ها در این نوع کارت‌ها، نقش هر کدام از واحدهای حافظه بدین صورت است:

نگهداری موقت اطلاعات، نگهداری سیستم عامل کارت هوشمند، نگهداری اطلاعات کاربردی و اطلاعات مرتبط با آن، ممکن است، واحد واسطه این کارت به یکی از صورت‌های تماسی، یا غیر تماسی و یا ترکیبی باشد که عهده‌دار وظیفه ایجاد ارتباط با محیط خارج از کارت است (همان).

شکل ۱-۳. نمونه کارت مترو

کارت‌های هوشمند ترکیبی

این قسم کارت، از کارت‌های هوشمند تماسی و کارت‌های هوشمند غیرتماسی ترکیب یافته که با هر دو نوع دستگاه‌های کارت‌خوان سازگاری دارد. غالباً از این نوع کارت‌ها، برای ساخت کارت‌های چندمنظوره، استفاده می‌شود (همان).

ب) دسته‌بندی بر اساس نوع تراشه

تراشه‌های موجود در کارت هوشمند انواع مختلفی دارند، که به نوع فناوری که از آن استفاده می‌کنند بستگی دارد. و در نتیجه قابلیت‌های متفاوتی دارند، و هر چه فناوری ساخت ساده‌تر باشد، انعطاف‌پذیری کارت کمتر خواهد بود. سه دسته عمده تراشه وجود دارد: تراشه‌های دارای حافظه، مدارات مجتمع خاص منظوره و تراشه‌های دارای ریز پردازنده.

تراشه‌های دارای حافظه

این نوع کارت شامل واحدهای حافظه است، و توسط یک سیستم امنیتی سخت افزاری محافظت می‌شود. و ساده‌ترین نوع تراشه هستند که تنها حجم کمی داده را در خود ذخیره می‌کنند و قابلیت پردازش ندارند. در حافظه ROM این کارت‌ها اطلاعات ایستا

۵-۶. کارکردهای کارت هوشمند ملی در معاملات

شناسایی اتوماتیک: این شناسایی به دسترسی به داده‌های مضبوط در ریزپردازنده یا حافظه کارت هوشمند به عمل می‌آید. این طریق شناسایی می‌تواند از راه دور و با استفاده از ابزارهای الکترونیکی به عمل آید. با این حال، شناسایی به تنهایی خواه دیداری یا اتوماتیک نمی‌تواند اطمینان کافی از هویت متقاضی یک خدمات اداری یا... به دست دهد، بدین منظور گواهی یا تصدیق هویت ضرورت خواهد داشت.

در معاملات، کارت‌های هوشمند دارای مزایا و قابلیت‌های بسیاری هستند و این باعث شده است تا بسیار مورد توجه قرارگیرد و کاربردهای آن‌ها بسیار گسترش یابد. برخی از مزایای این کارت‌ها عبارت‌اند از:

الف) کارکرد تعیین هویت

بند (د) ماده ۴۶ قانون برنامه پنجم توسعه نیز به صراحت به دو کارکرد کارت هوشمند ملی، یعنی تعیین هویت و امضای الکترونیکی اشاره کرده و با ذکر عبارت «سایر کارکردها» راه را برای پیش‌بینی کارکردهای دیگری غیر از آنچه گفته شد، باز کرده است. در بیشتر کشورهای که تاکنون استفاده از کارت هویت الکترونیکی را آغاز نموده‌اند، به دو کارکرد پیش گفته کارکرد گواهی یا تصدیق هویت نیز اضافه شده است (عابدی، ۱۳۹۵، ۱۱).

این کارکرد بدین معناست، که شخص هویت خود را اثبات کند و نشان دهد کیست. این امر در کارت‌های هوشمند ملی با درج کد هویت شخصی صورت می‌گیرد. این کارکرد بسیار ساده است، تنها کاری که باید انجام شود وارد کردن کارت هوشمند ملی در کارت‌خوان‌هایی خواهد بود که بدین منظور باید تعبیه شوند. در این صورت نام، نام خانوادگی، نشانی شخص بر روی کارت خوان ظاهر می‌شود. در واقع این کارکرد در دو سطح صورت می‌گیرد.

ب) کارکرد تصدیق یا گواهی هویت

با این کارکرد می‌توان کنترل کرد آیا شخص همانی است که ادعا می‌کند یا خیر. تصدیق یا گواهی هویت به علاوه هویت اشخاص یا سازمان‌هایی را که شخص با آن‌ها اطلاعاتی را مبادله می‌کند تضمین می‌کند. در این کارکرد استفاده از کد هویت شخصی ضرورت خواهد داشت. حافظه الکترونیکی حاوی یک گواهی الکترونیکی (دیجیتالی) است که به صورت الکترونیکی اثبات هویت دارنده کارت را ممکن می‌سازد. برای اینکه شخص بتواند هویت خود را بصورت الکترونیکی تصدیق کند باید کارت خود را در کارت خوان وارد کرده کد هویت شخصی خود را که همانند کارت‌های بانکی دارای چهار رقم هست در کارت خوان وارد کند. کارکرد تصدیق هویت اطمینان بیشتری از تعیین هویت ایجاد می‌کند. زیرا به معنای تأیید داشتن کارت هوشمند ملی و کد شناسایی شخصی است (همان).

ج) کارکرد امضای الکترونیکی

این کارکرد در اکثر کشورهایی که از کارت‌های هویت الکترونیکی استفاده می‌کنند پیش‌بینی شده است. امضای الکترونیکی دسترسی به خدمات از

شناسایی دیداری: این شناسایی به مدد اطلاعات روی کارت به دست می‌آید. در این فرض شناسایی به صورت رو در رو به عمل می‌آید.

از فساد مالی کمک کند. کارت‌های هوشمند ملی می‌توانند در فرآیند پیش‌گیری و کشف پولشویی نقش مهمی ایفا کنند، به شرطی که به‌درستی طراحی و مورد استفاده قرار گیرند و در عین حال ممکن است در صورتی که به‌درستی مدیریت نشوند، مورد سوءاستفاده قرار گیرند. اگر کارت‌های هوشمند ملی به درستی محافظت نشوند، ممکن است در فرآیند پولشویی مورد سوءاستفاده قرار گیرند. برای مثال، فردی می‌تواند از هویت جعلی برای افتتاح حساب‌های بانکی استفاده کند. ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ آمده است: «جرم پولشویی عبارت است از:

الف- تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی با علم به این که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم به دست آمده باشد.

ب- تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به‌منظور پنهان کردن منشأ غیر قانونی آن با علم به این که به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم ناشی از ارتکاب جرم بوده یا کمک به مرتکب به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نگردد.

ج- اخفاء یا پنهان یا کتمان کردن ماهیت واقعی، منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد».

ماده ۹ قانون مبارزه با پولشویی نیز متذکر شده است: «مرتکبین جرم پولشویی علاوه بر استرداد درآمد و عواید حاصل از ارتکاب جرم، مشتمل بر اصل و منافع حاصل از آن (اگر موجود نباشد مثل یا قیمت آن)، به

طریق اینترنت را ممکن می‌سازد که با تصدیق یا گواهی امضا همراه خواهد بود. از این کارکرد می‌توان برای دسترسی به خدمات دولت الکترونیک بهره جست. این نوع بهره‌برداری از کارت هویت الکترونیکی در ایتالیا و فنلاند مورد استفاده قرار می‌گیرد. سرانجام به‌طور مشخص از این کارکرد می‌توان برای انجام برخی اعمال در محدوده کارت هوشمند ملی از طریق سازمان ثبت احوال نظیر تغییر آدرس یا تمدید کارت استفاده کرد. از آنجا که امضای الکترونیکی مطمئن در حال حاضر از زیرساخت کلید عمومی تبعیت می‌کند ضروری است بوسیله مرکز صدور گواهی الکترونیکی تصدیق و گواهی شود. این گواهی غیر از گواهی است که برای تعیین هویت دارنده بکار می‌رود. در واقع، کارت‌های هوشمند دارای دو نوع گواهی یا تصدیق هستند، اولی برای تأیید هویت دارنده کارت و دومی برای تأیید انطباق کلید عمومی دارنده با کلید خصوصی وی بکار می‌رود. با عنایت به ماده ۷ قانون تجارت الکترونیکی هرگاه قانون وجود امضا را در یک رابطه حقوقی یا برخورداری از یک حق ضروری بداند امضای الکترونیکی کفایت خواهد کرد. در استفاده از کارکرد امضای الکترونیکی باید توجه داشت که این امضا نباید به‌طور گسترده برای تجارت الکترونیکی مورد استفاده قرار گیرد زیرا مسئولیت‌های سنگینی را متوجه مراکز خدمات گواهی می‌کند (همان، ۱۲).

د) کاربردهای مالی

بیشترین کاربرد کارت‌های هوشمند ملی در معاملات، در زمینه پرداخت الکترونیک است. ثبت تراکنش‌ها و استفاده از کارت‌های هوشمند ملی می‌تواند به افزایش شفافیت در معاملات و جلوگیری

اعمال مجازات، نمی‌توان شرکت تجاری را اعدام یا زندانی کرد، ولی امکان انحلال شرکت و یا متوقف کردن فعالیت آن را می‌توان بعنوان کیفر اشخاص حقوقی برشمرد، چون اصلاح مجرمین، به‌عنوان تنها هدف مجازات نمی‌باشد؛ بلکه مجازات، هدف دیگری مانند پیش‌گیری و ارباب نیز دارد (جمعی از پژوهشگران، ۱۳۹۷، ۳). به نظر می‌رسد که کارت‌های هوشمند ملی به‌عنوان ابزارهای شناسایی معتبر، به مؤسسات مالی کمک می‌کنند تا هویت مشتریان را به‌طور دقیق تأیید کنند. این امر می‌تواند ریسک پولشویی را کاهش دهد. هم‌چنین استفاده از کارت‌های هوشمند موجب ثبت دقیق تراکنش‌ها می‌شود که اطلاعات مهمی را برای شناسایی فعالیت‌های مشکوک فراهم می‌کند. استفاده از کارت هوشمند ملی برای انجام تراکنش‌های متعدد و بزرگ، ممکن است بتواند سپر حفاظتی ایجاد کند که شناسایی پولشویی را دشوارتر کند. بسیاری از کشورها برای مؤسسات مالی و خدمات‌دهندگان الکترونیکی، الزامات قوانین ضد پولشویی (AML) را وضع کرده‌اند که شامل الزامات شناسایی مشتری (KYC) می‌شود که به استفاده از کارت‌های هوشمند ملی ارتباط دارد. در کل، کارت‌های هوشمند ملی می‌توانند در فرآیند پیشگیری و کشف پولشویی نقش مهمی ایفا کنند، به شرطی که به‌درستی طراحی و مورد استفاده قرار گیرند و در عین حال ممکن است در صورتی که به درستی مدیریت نشوند، مورد سوء استفاده قرار گیرند. این بدان معناست که کمک به انجام کارهای نادرست یا آسیب‌رسان، برای افراد جایز نیست. در همین رابطه، قاعده حرمت اعانت بر اثم می‌تواند در رابطه با استفاده از کارت هوشمند ملی و اطلاعات ذخیره شده در آن نیز مرتبط باشد. به این

جزای نقدی به میزان عواید حاصل از جرم محکوم می‌شوند که باید به حساب درآمد عمومی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد». سپس تبصره دوم ماده مذکور قیدی به آن زده و اشعار نموده: «البته صدور و اجرای حکم ضبط دارایی و منافع حاصل از آن در صورتی است که متهم به لحاظ جرم منشأ (جرم اولیه) مشمول این حکم قرار نگرفته باشد». اگرچه قانون‌گذار، ضبط اموال و مصادره را برای مجازات پولشویی تعیین نموده است. لیکن در مواردی که جرم جنبه بین‌المللی دارد، در رابطه با چگونگی اجرای مصادره، قانون خاصی در نظر نگرفته است و در ضمن تبصره ۱ این ماده، صرفاً متذکر است که «چنانچه عواید حاصل به اموال دیگری تبدیل یا تغییر یافته باشد، همان اموال ضبط خواهند شد».

«اختفای درآمدهای نامشروع از طریق سوء استفاده کردن از کارت هوشمند ملی» از روش‌های آسان برای گم کردن رد این‌گونه درآمدها است. برای مثال یک شخص حقیقی یا حقوقی ممکن است درآمد قابل توجهی را از محل فروش اشیای عتیقه که میراث ملی است یا اختلاس از بیت‌المال و یا قاچاق مواد مخدر و یا به‌طور کلی از موارد نامشروعی که پیش‌تر اشاره گردید تحصیل نماید. عملی که در اصطلاح حقوقی تحت عنوان «پولشویی» از آن یاد می‌شود (میرمحمدصادقی، ۱۳۷۸، ۱۶۸).

مقصود از اختفای درآمدها و عواید نامشروع، مخفی نمودن عواید حاصل از امور اقتصادی زیرزمینی، اعم از درآمد قاچاق ارز و کالا، درآمد معاملات با درصد سود بالا و نیز درآمد قمار، قاچاق مواد مخدر و نظایر آن می‌باشد. لازم به ذکر است جرم پولشویی توسط شخص حقوقی نیز امکان‌پذیر است. اگرچه در مورد

صورت که اگر افراد یا نهادها از اطلاعات کارت هوشمند ملی به نحو نادرست استفاده کنند و به دیگری آسیب برسانند، این اقدام نقض قاعده حرمت اعانت بر اثم خواهد بود. بنابراین، در طراحی و پیاده‌سازی کارت‌های هوشمند ملی، باید به نحوی عمل شود که ضمن تأمین امنیت معاملات، حریم خصوصی افراد نیز حفظ گردد و از سوء استفاده‌های احتمالی جلوگیری شود. این توازن به نوعی به رعایت قاعده حرمت اعانت بر اثم کمک می‌کند، زیرا اگر از این کارت‌ها به طور صحیح و قانونی استفاده شود، احتمال وقوع رفتارهای نادرست و آسیب‌رسان کاهش می‌یابد. از نگاه فقهی، معاونت بر مبنای آیه ۲ سوره مائده تبیین می‌شود. آیه مذکور هر گونه هم‌دستی و همکاری در راستای ارتکاب جرم را نهی نموده و می‌فرماید: «وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ» و در گناه و دشمنی به یکدیگر کمک نکنید و از خدا پروا کنید که خدا شدید العقاب است» (مائده، ۱).

نظر به نقش کارت هوشمند ملی در ایجاد توازن میان امنیت و حریم خصوصی در معاملات، معلوم می‌شود سوءاستفاده از این کارت‌ها برای انجام معاملات غیرقانونی و نامشروع، مصداقی از اعانه بر اثم و عدوان است. (یوسفی و همکاران، ۱۳۷۹، ۴۳۷). این مبنا و رویه تحلیلی، در مورد عملیات پولشویی که اثرات زیان‌باری بر اقتصاد جامعه فراهم می‌سازد، هم صادق است و فرد اجاره‌دهنده، در صورتی که کارت هوشمند ملی خویش را با علم و اطلاع از قصد معامله‌گر مبنی بر تحصیل مال نامشروع و اختلال در نظام اقتصادی کشور واگذار نماید، بر مبنای قاعده حرمت اعانه بر اثم مرتکب فعل حرامی شده است (منصورآبادی،

۱۳۹۵، ۱۳۴). در اصل ۴۰ قانون اساسی، این مفهوم تجلی یافته است: «هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیلهٔ اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد». در حقوق ایران، از قاعده‌ای با عنوان دارا شدن ناعادلانه سخن به میان می‌آید و مبنای آن بر ممنوعیت تحصیل نامشروع مال و بدون مجوز قانونی ثروت نهاده شده است. به موجب این قاعده، تحصیل مال زمانی جرم شناخته می‌شود که «از طریق» نامشروع تحصیل شده باشد و مفسر این قید نیز به گفته‌ی برخی حقوقدانان کیفری و توجه به فلسفه‌ی مجازات‌ها- نه شرع و قانون مدنی بلکه خود قانون مجازات است؛ زیرا ممکن است در برخی حالات، کسب درآمد از منظر احکام اولیهٔ شرعی، مشروع باشد؛ اما از نظر مقرراتی که بر اساس مصلحت اجتماعی می‌باشند روش کسب آن، نامشروع و غیر قانونی باشد. طبق این مبنا، تحصیل مال از طریق اجاره دادن حساب‌های بانکی که مقدمهٔ جرم پولشویی و اضرار بر عموم جامعه و گسترش اقتصاد زیرزمینی است. با استناد به قاعدهٔ نامبرده، امری نامشروع و غیر قانونی قلمداد می‌شود. بطور کلی در ارتباط بین کارت هوشمند ملی و قاعده دارا شدن بلاجهت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. تأمین هویت واقعی: کارت هوشمند ملی به شناسایی صحیح افراد کمک کرده و از جعل هویت و دریافت غیر مجاز منافع جلوگیری می‌کند که این خود به اجرای قاعدهٔ دارا شدن بلاجهت نزدیک‌تر می‌شود.

۲. حفاظت از اطلاعات شخصی: این کارت می‌تواند اطلاعات حساس را به صورت ایمن ذخیره کرده و در معاملات تنها اطلاعات مجاز را در اختیار قرار دهد.

موارد ضروری محدود نماید. این امر به حفظ حریم خصوصی افراد کمک کرده و از سوء استفاده‌های احتمالی جلوگیری می‌کند. وجود یک سیستم شناسایی معتبر می‌تواند به نهادهای نظارتی کمک کند تا بر روند معاملات نظارت بیشتری داشته باشند و در صورت مشکوک بودن، به‌طور مؤثرتری اقدام کنند. کارت هوشمند ملی می‌تواند فرایندهای شناسایی و احراز هویت را تسریع کند که به نوبه خود کارایی و سرعت در انجام معاملات را افزایش می‌دهد. با طراحی مناسب کارت هوشمند ملی و قوانینی که در ارتباط با آن وجود دارد، می‌توان توازن بهتری میان امنیت و حریم خصوصی ایجاد کرد. این موضوع به حمایت از حقوق شهروندان و جلوگیری از سوءاستفاده‌های احتمالی کمک می‌کند. در مجموع، کارت هوشمند ملی به‌عنوان ابزاری کارآمد در ارتقای امنیت و حفظ حریم خصوصی در معاملات، می‌تواند منجر به تقویت سیستم‌های اقتصادی و اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی افراد شود.

۷. مشارکت نویسندگان

در انجام تحقیق حاضر، تمامی نویسندگان به‌طور یکسان مشارکت داشته‌اند.

۸. تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

این اقدام از دسترسی‌های غیر مجاز جلوگیری می‌کند و بدین ترتیب احتمال دارا شدن بلاجهت کاهش می‌یابد.

۳. کنترل بر معاملات: با استفاده از کارت هوشمند ملی، نهادهای مسئول می‌توانند بر روند معاملات نظارت بیشتری داشته باشند و اطمینان حاصل کنند که هیچ فرد یا نهادی به صورت ناحق و بلاجهت به ثروت یا منافع دیگری دسترسی ندارد.

۴. افزایش اعتماد عمومی: و با تأمین امنیت و حریم خصوصی، اعتماد به سیستم‌های معاملاتی نیز افزایش می‌یابد و افراد تمایل بیشتری به مشارکت در معاملات خواهند داشت، که خود به عدم وقوع دارا شدن بلاجهت کمک می‌کند.

به این ترتیب، کارت هوشمند ملی می‌تواند با تقویت امنیت و حریم خصوصی در معاملات، بر اساس قاعده دارا شدن بلاجهت، زمینه‌ساز رعایت حقوق دیگران و جلوگیری از نابرابری‌های مالی باشد.

۶. نتیجه

با وجود کارت هوشمند ملی، افراد احساس امنیت بیشتری در انجام معاملات دارند؛ زیرا احراز هویت معتبر و دقیق‌تری وجود دارد. این اعتماد می‌تواند به افزایش مشارکت عمومی در خدمات دیجیتال و مالی منجر شود. همچنین با استفاده از کارت هوشمند ملی، امکان جعل هویت و دسترسی غیر مجاز به اطلاعات شخصی کاهش می‌یابد. این امر به کاهش تقلب و جرائم مالی کمک می‌کند و امنیت کلی معاملات را افزایش می‌دهد. کارت هوشمند ملی می‌تواند اطلاعات شخصی را در سطح قابل قبولی محافظت کند و دسترسی به این اطلاعات را تنها به

منابع

قرآن کریم

کتاب

- علیزاده، محمدجواد، مفاهیم و مؤلفه‌های امنیت ملی، دانشگاه امام حسین(ع)، ۱۳۸۸.
- فراری، جورج و پو، سوزان، کارت‌های هوشمند، ترجمه مجید صلصال، ۱۳۸۹.
- فروغی، فضل‌الله و همکاران، «مبانی ممنوعیت نقض حریم خصوصی در حقوق ایران و آمریکا»، نشریه مطالعات حقوقی، دوره ششم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۳.
- محمدنژاد، پرویز، «بررسی و شناخت سیاست جنایی و اثر آن بر نظم و امنیت اجتماعی»، مجله اصلاح و تربیت، شماره ۳۹ (۱۲۴ پیاپی)، خرداد ۱۳۸۴.
- منصورآبادی، عباس، «موضوع جرم در باب جرایم علیه اموال»، مجله اندیشه‌های حقوقی، دوره اول، ۱۳۹۵.
- میرمحمدصادقی، حسین، حقوق کیفری اختصاصی ۲: جرائم علیه اموال و مالکیت، تهران، چاپ ششم، نشر میزان، ۱۳۷۸.
- هارلو، کارل، شبه جرم، ترجمه کامبیز نوروزی، تهران، نشر میزان.
- یوسفی، علی؛ فراهانی، سعید؛ لشگری، علیرضا، نظام مالی اسلام، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۹.
- Reiman, J. (1979). Privacy, Intimacy and Person Hood. Philosophy on Public Affairs.
- آسیایی، محمد؛ پیروی، علی، کارت‌های هوشمند، دامغان، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۸۸.
- افشار، لیلی؛ نعمتی، علی، «حریم خصوصی در پژوهش‌های معطوف به انسان بر مبنای آموزه‌های اسلامی»، فصلنامه راهبرد فرهنگ، دوره سوم، شماره ۸-۹، خرداد ۱۳۸۹.
- جمعی از پژوهشگران، پیشنهادهایی در راستای شفاف‌سازی بیشتر و موثرتر جریان پول در کشور، کانون تفکر ایران، ۱۳۹۷.
- رانکل، ولفنگانگ، کارت‌های هوشمند، ترجمه کیوان حسنی و سلیمان محمدزاده، تهران، انتشارات آتی‌نگر، ۱۳۹۷.
- رحمدل، منصور، «حق انسان بر حریم خصوصی»، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، دوره ۷۰، شماره پیاپی ۸۴۵، ۱۳۸۴.
- سیدسعادت، فهیمه، «صیانت از حریم خصوصی در فضای مجازی بر اساس هنجارهای اسلامی»، مجله راهبرد فرهنگ، سال ششم، شماره ۲۳، پاییز ۱۳۹۲.
- عبدالله‌خانی، علی، «حفاظت از زیرساخت‌های حیاتی اطلاعاتی»، مجله مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۲۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۴.
- عطارزاده، مجتبی، «دولت، جامعه مدنی و امنیت در ج.ا.ا»، مجله مطالعات راهبردی، شماره ۲، زمستان ۱۳۷۷.